

Martin Dragoun, *Příčiny vítězství římské republiky ve druhé punské válce*, České Budějovice 2020, 80 s. (Bakalářská práce Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích)

Posudek vedoucího bakalářské práce

Předkládaná bakalářská práce si klade za cíl vyjasnit faktory, které vedly k vítězství římské republiky nad Hannibalem v druhé punské válce a specificky důvody přežití římského státu v letech 218-203, kdy Hannibal zůstával v Itálii hrozbou. (Autor se v celé práci záměrně soustředil na Apeninský poloostrov jako hlavní válčiště, ale nepouštěl ze zřetele ani bojiště na Sicílii, v Hispánii a v Africe.)

Po krátkém úvodu (kapitola 1, s. 1-3), který stručně představuje dané téma, shrnuje dosavadní stupeň poznání a přibližuje pramennou základnu, se autor věnuje politickým institucím římského státu ve 3. století př. n. l. (kapitola 2, s. 3-10). První dvě kapitoly tak lze chápat jako vcelku standardní uvedení do dané problematiky. Následující dvě kapitoly jsou však zcela mimořádné svým pojetím i zpracováním. Autor se v nich zabývá politickou situací v Itálii a specificky vztahem Říma k jeho spojencům před druhou punskou válkou (kapitola 3, s. 11-19) a během ní (kapitola 4, s. 19-47). Zde leží vlastní těžiště práce. V obou těchto klíčových kapitolách se autor totiž podrobně zabývá aliancemi, které římský stát uzavíral na Apeninském poloostrově s různými státy a kmeny, věnuje pozornost zakládání římských a latinských kolonií, udělování římského občanství a krátce řečeno odkrývá skutečnou podstatu odolnosti a životaschopnosti římského státu v druhé punské válce. Lze říci, že taková analýza nemá obdobu v česky psané odborné literatuře, alespoň ne na úrovni studentských prací (obzvláště když vezmeme v úvahu doprovodné přílohy, viz dále). Výklad o vztahu Říma a jeho spojenců během války je pro lepší perspektivu souběžně doprovázen výkladem o válečných operacích Říma a Kartága v této době.

Na tuto část navazuje esejisticky laděná kapitola 5 (s. 47-54), ve které se autor zamýšlí nad „nezbytnými vlastnostmi římské společnosti na cestě k vítězství“. Navzdory nešikovnému a zavádějícímu názvu (společnost nemá „vlastnosti“) se tu autor přesto celkem správně snaží postihnout ty příčiny vítězství římského státu nad Hannibalem, které neměly původ v počtech nasazených vojáků, ve financích nebo v materiálních faktorech, ale ani ve smlouvách se spojenci. Jak moc vděčil Řím za své přežití v mimořádně těžké a dlouhé válce s Hannibalem svým legiím a svým spojencům, a jak moc byly za konečné vítězství zodpovědné římské kulturní a politické tradice? Jinými slovy, byla rozdílem mezi porážkou a vítězstvím spíše morálka anebo spíše čísla?

Čísla jsou problémem řešeným v kapitole 6 (s. 54-58), kde se od úvah opět vracíme k analýzám. Kapitola představuje lidské zdroje, které byly dostupné římskému státu v jednotlivých letech válečných operací proti Hannibalovi na půdě Itálie. Již z výše uvedeného je zřejmé, že tu nejde čistě o demografické otázky, ale také o politiku: po obrovských porážkách z let 218-216 a zvláště po bitvě u Kann Hannibal správně očekával, když ne římskou kapitulaci, tedy aspoň zahájení vyjednávání ze strany římského státu. Jenže senát s ním vůbec nejednal. Nešlo o akt šilenství, ale o chladné posouzení situace, neboť

navzdory všemu zdání, Řím ještě nebyl na kolenou, ani nebyl opuštěn svými spojenci. Proč tomu tak bylo, se autor pokusil zjistit různými způsoby v kapitolách 2-6.

Zmíněné přílohy nejlépe prezentují úsilí, které autor bakalářské práci věnoval. Na patnácti stranách se tu kromě dvou převzatých map nachází deset (10!) pracně vytvořených tabulek a dva grafy, jež se týkají kmenů a měst v Itálii, dále římských kolonií, římských legií a počtů římských občanů vhodných pro vojenskou službu. Tato data jsou doplňkem ke kapitolám 3, 4 a 6, a pocházejí jednak z odborné literatury, jednak z pramenů. Tím se dostáváme ke zdrojům.

Seznam použitých zdrojů je velmi působivý. Pokud začneme u pramenů, lze jednoduše říci, že autor využil všechny zachované relevantní zdroje. Pracoval s nimi v českém (případně anglickém) překladu, což není ideální situace, ale pro bakalářskou práci je to ještě postačující. Seznam odborné literatury zahrnuje 23 česky psaných knih, 25 knih do češtiny přeložených a 26 knih v anglickém originále. Více než 350 poznámek pod čarou svědčí o tom, že tyto zdroje byly využívány intenzívně. Je třeba také zdůraznit, že téměř všechny odborné publikace v anglickém originále byly vydány v 21. století a pocházejí od špičkových historiků. Dokonce je možno tvrdit, že autor nevynechal žádnou významnou publikaci, která se k tomuto tématu vztahuje.

Doporučuji práci k obhajobě a navzdory nezralému stylu a místy ledabylému pravopisu ji navrhuji ohodnotit známkou **v ý b o r n ě**.

V Českých Budějovicích dne 20. 8. 2020

PhDr. Stanislav Doležal, Ph.D.